

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

3ENDRIJŪ TEISINGUMO TEISMAS
AI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLEČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Prese un informācija

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 42/06

2006. gada 16. maijā

Tiesas spriedums lietā C-372/04

The Queen pēc Yvonne Watts lūguma/Bedford Primary Care Trust and Secretary of State for Health

PIENĀKUMS SEGT PACIENTU STACIONĀRĀS APRŪPES IZMAKSAS CITĀ DALĪBVALSTĪ IR PIEMĒROJAMS ARĪ VALSTS VESELĪBAS APRŪPES DIENESTAM, KAS ŠO APRŪPI SNIEDZ BEZ MAKSAS

Lai nedotu pacientam atļauju ārstēties ārvalstīs, pamatojoties uz to, ka pastāv gaidīšanas termiņš stacionārai aprūpei dzīvesvietas dalībvalstī, NHS (Lielbritānijas National Health Service) ir jāpierāda, ka šis termiņš nepārsniedz medicīniski pieņemamo termiņu, ņemot vērā attiecīgās personas veselības stāvokli un klīniskās vajadzības.

Atbilstoši Kopienas tiesībām veidlapas E 112 sistēma ļauj lūgt atļauju doties uz ārvalstīm, lai tur saņemtu aprūpi. Šo atļauju nevar atteikt, ja attiecīgā aprūpe ir parasti pieejama dzīvesvietas dalībvalstī, bet konkrētajā gadījumā to nevar veikt savlaicīgi. Tātad slimokasei ir jāsedz pacienta ārstēšanās izmaksas.

Slimojot ar gūžas artrītu, Vatsa [*Watts*] lūdza Bedfordas *PCT* (*Bedford Primary Care Trust*, Bedfordas primārās aprūpes slimokase) atļauju operācijas veikšanai ārvalstī saskaņā ar veidlapas E 112 kārtību (24). Izskatot šo lūgumu, 2002. gada oktobrī pacienti izmeklēja ārsts speciālists, kurš ierakstīja Vatsu “rutīnas gadījumu” kategorijā, kas nozīmēja, ka tai apmēram vienu gadu ir jāgaida, pirms viņai veiktu operāciju (25). Bedfordas *PCT* atteicās izsniegt Vatsai minēto veidlapu, pamatojoties uz to, ka pacientes ārstēšanu var veikt “termiņā, kas atbilst valsts sociālās nodrošināšanas plāna mērķiem” un tādējādi “savlaicīgi” (26). Vatsa iesniedza prasību *High Court of Justice*, lai atceltu šo atteikumu saturošo lēmumu (28).

Pēc Vatsas veselības stāvokļa pasliktināšanās viņu 2003. gada janvārī atkārtoti izmeklēja un noteica, ka viņa ir jāoperē trīs līdz četrus mēnešu laikā (28; 29). Bedfordas *PCT* atkārtoti atteicās izdot veidlapu (30). Tomēr 2003. gada martā Vatsai Francijā tika ielikta gūžas

protēze, un viņa pati sedza ar šo operāciju saistītos izdevumus GBP 3900 apmērā (31). Tad viņa turpināja procesu *High Court of Justice*, pieprasot arī Francijā radušos medicīnisko izdevumu atmaksu (32). *High Court of Justice* prasību noraidīja, pamatojot ar to, ka attiecībā uz Vatsu nebija nepamatota nokavējuma pēc viņas atkārtotas izmeklēšanas 2003. gada janvārī (33). Vatsa un *Secretary of State for Health* šo spriedumu pārsūdzēja. Šajos apstākļos *Court of Appeal* uzdeva Eiropas Kopienų Tiesai jautājumus (42) par Regulas Nr. 1408/71 un EK līguma noteikumu, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, piemērojamību (43).

Regulas Nr. 1408/71¹ piemērojamība

Sākumā Tiesa atgādināja, ka Regulas Nr. 1408/71 ietvaros atbildīgā iestāde piešķir iepriekšēju atļauju apmaksāt citā dalībvalstī sniegto veselības aprūpi tikai tad, ja aprūpi nevar sniegt termiņā, kas ir parasti nepieciešams ārstēšanas saņemšanai, dzīvesvietas dalībvalstī. (57).

Tiesa nosprieda, ka, lai varētu atteikt atļauju, pamatojoties uz gaidīšanas termiņa esamību, šai iestādei **ir tomēr jāpierāda, ka** no slimnīcu piedāvājuma plānošanas un īstenošanas mērķiem izrietošie **termiņi nepārsniedz pieņemamo termiņu, ņemot vērā ieinteresētās personas klīnisko vajadzību objektīvu medicīnisku novērtējumu, ievērojot tās veselības stāvokli, slimības vēsturi un slimības iespējamo gaitu, tās sāpju pakāpi un/vai invaliditātes raksturu atļaujas pieprasīšanas brīdī** (68).

Turklāt gaidīšanas termiņi jānosaka elastīgā un dinamiskā veidā, lai ieinteresētajai personai sākotnēji paziņoto termiņu varētu pārskatīt atkarībā no tās veselības stāvokļa iespējamās pasliktināšanās pēc pirmā atļaujas pieprasījuma (69).

Šajā gadījumā iesniedzējtiesas pienākums ir pārbaudīt, vai *NHS* atbildīgās organizācijas norādītais gaidīšanas termiņš pārsniedza medicīniski pieņemamo termiņu, ņemot vērā ieinteresētās personas stāvokli un klīniskās vajadzības (78).

Pakalpojumu sniegšanas brīvības piemērojamība

Tiesa uzskatīja, ka tāda situācija kā šajā lietā, kurā personas veselības stāvokļa dēļ tai ir nepieciešams doties uz citu dalībvalsti un tur saņemt minēto stacionāro aprūpi pret atlīdzību, **ietilpst noteikumu par pakalpojumu sniegšanas brīvību piemērošanas jomā** neatkarīgi no tā, kā darbojas valsts sistēma, kurā viņa ir apdrošināta un saskaņā ar kuru vēlāk tiks lūgts segt izdevumus par šiem pakalpojumiem (90).

Turpinājumā tā norāda, ka iepriekšējās atļaujas sistēma, kas ir priekšnosacījums tam, lai *NHS* apmaksātu citā dalībvalstī veikto stacionāro aprūpi, attur vai pat liedz attiecīgajiem pacientiem vērsties pie citā dalībvalstī nodibinātiem stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, un ir šķērslis gan pacientu, gan pakalpojumu sniedzēju pakalpojumu sniegšanas brīvībai (98).

¹ Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, ko groza un atjaunina Padomes 1996. gada 2. decembra Regula (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.)

Tomēr tā uzskata, ka **šādu ierobežojumu var pamatot ar primāriem iemesliem**. Tā uzskata, ka, lai nodrošinātu attiecīgās valsts teritorijā pietiekamu un pastāvīgu pieeju līdzsvarotai kvalitatīvu stacionārās aprūpes pakalpojumu dažādībai, kā arī lai nodrošinātu izmaksu kontroli un izvairītos no finanšu un tehnisko līdzekļu un cilvēku resursu izšķērdēšanas (109), prasība saņemt iepriekšēju atļauju, lai valsts sistēma segtu izdevumus par citā dalībvalstī paredzētu stacionāro aprūpi, šķiet visumā nepieciešams un samērīgs pasākums (110).

Tomēr šādas atļaujas izsniegšanas nosacījumiem ir jābūt pamatoti atbilstoši iepriekš minētajām imperatīvajām prasībām, un tiem jāatbilst samērīguma prasībai (114). **Tomēr ar NHS saistītajā attiecīgajā tiesiskajā regulējumā nav precizēti iepriekšējas atļaujas, kas nepieciešama, lai saņemtu atmaksu par izdevumiem par stacionāro aprūpi citā dalībvalstī, piešķiršanas vai atteikuma kritēriji. Tādējādi šajā sakarā tas neierobežo valsts atbildīgo iestāžu rīcības brīvību. Turklāt šāda juridiska ierobežojuma neesamība apgrūtina lēmumu, kas satur atļaujas atteikumu, kontroli, ko veic tiesa** (118).

Šajā sakarā Tiesa nosprieda – ja konkrētajā gadījumā no šādiem gaidīšanas sarakstiem izrietošais termiņš izrādās ilgāks nekā pieņemamais termiņš, ņemot vērā objektīvu visu apstākļu, kas raksturo ieinteresētās personas situāciju un vajadzības, medicīnisku novērtējumu, tad atbildīgā iestāde **nevar atteikties izsniegt atļauju, pamatojot to ar šo gaidīšanas sarakstu esamību, ar nodarīto kaitējumu prioritāšu parastajai kārtībai atkarībā no ārstējamo gadījumu steidzamības, ar bez maksas sniegto stacionāro aprūpi, ar pienākumu paredzēt atsevišķus finanšu līdzekļus, lai segtu paredzētās ārstēšanās izdevumus citā dalībvalstī, un/vai ar šīs ārstēšanās izmaksas salīdzinājumu ar identiskas ārstēšanas izmaksām dzīvesvietas dalībvalstī** (120).

Līdz ar to tādām iestādēm, kas atbild par valsts veselības aprūpi, kā piemēram NHS, ir jāparedz mehānisms, kā tiek segti citā dalībvalstī saņemtās stacionārās aprūpes izdevumi tiem pacientiem, kuriem valsts veselības aprūpes dienests nav varējis sniegt nepieciešamo ārstēšanu medicīniski pieņemamā termiņā (122).

Atmaksas nosacījumi

Tiesa nosprieda, ka pacientam, kuram ir izsniegta vai nepamatoti atteikta atļauja saņemt stacionāro aprūpi citā dalībvalstī (aprūpes dalībvalstī), **ir tiesības saņemt no atbildīgās iestādes ārstēšanās izmaksu atmaksu** atbilstoši aprūpes dalībvalsts **tiesību aktiem** tā, it kā tas būtu sociāli apdrošināts šajā valstī (125).

Gadījumā, ja izmaksas netiek segtas pilnībā, lai atjaunotu pacientu situācijā, kurā tas atrastos, ja valsts veselības aprūpes dienests, kurā tas ir apdrošināts, būtu varējis medicīniski pieņemamā termiņā bez maksas sniegt līdzvērtīgu ārstēšanu tai, ko tas saņēmis aprūpes dalībvalstī, atbildīgajai iestādei ir jāuzņemas pienākums papildus segt attiecīgās personas izdevumus tādā apmērā, ko veido starpība starp, no vienas puses, izdevumiem par šo ārstēšanos dzīvesvietas dalībvalstī, kas ir vienādi ar kopsummu, ko jāmaksā par veikto ārstēšanos aprūpes dalībvalstī, un, no otras puses, minētās dalībvalsts iestādes atlīdzināmo summu, kas izriet no šīs valsts tiesību aktu piemērošanas, ja pirmā summa ir lielāka par otro (131). **Bet, ja pieprasītā samaksa par ārstēšanās izdevumiem aprūpes dalībvalstī ir**

lielāka par līdzvērtīgas ārstēšanās izmaksām dzīvesvietas dalībvalstī, **atbildīgajai iestādei ir jāsedz** stacionārās aprūpes **izmaksu atšķirība** starp divām dalībvalstīm tikai līdz līdzvērtīgas aprūpes izmaksu apmēram dzīvesvietas dalībvalstī (132).

Attiecībā uz **ceļa un uzturēšanās izdevumiem** (134), tā kā atbildīgās iestādes pienākums ir segt tikai izmaksas saistībā ar veikto pacienta veselības aprūpi aprūpes dalībvalstī (126), tie **ir jāatmaksā tikai tad**, ja kompetentās dalībvalsts tiesību akti nosaka valsts sistēmas pienākumu segt atbilstošos izdevumus par veikto ārstēšanos vietējā slimnīcā, kas ir šīs sistēmas pārziņā.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pieejams visās valodās.

Pilns sprieduma teksts atrodams Tiesas Interneta mājas lapā

<http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=LV&Submit=rechercher&numaff=C-372/04>

Parasti tas pieejams pēc plkst. 12.00 (CET) pasludināšanas dienā.

*Ja vēlaties iegūt plašāku informāciju, sazinieties ar Gitte Stadler kundzi,
tālr.: (00352) 4303 3127, fakss: (00352) 4303 3656*

*Attēli, kas atspoguļo sprieduma pasludināšanu, ir pieejami EbS "Europe by Satellite",
ko sniedz Eiropas Komisija, Preses un komunikāciju ģenerāldirektorāts,
L-2920 Luksemburga, tālr.: (00352) 4301 35177, fakss: (00352) 4301 35249
vai B-1049 Brisele, tālr.: (0032) 2 2964106, fakss: (0032) 2 2965956*